

Любомльський ліцей №1 імені Наталії Ужвій

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА **із зарубіжної літератури** *(1 год/тиждень)* **для 5 класу** (адаптаційний цикл базової середньої освіти) **на 2022-2023 навчальний рік**

Навчальна програма укладена на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г., Тихоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН № 795 від 12.07.2021).

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasivnovoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

Зміст навчальної програми забезпечує підручник «Зарубіжна література. 5 клас» (авт. О.М. Ніколенко, Л.В. Мацевко-Бекерська, Н.П. Рудніцька, Л.Л. Ковальова, О.В. Орлова, Л.П. Юлдашева, В.Г. Туряниця, Д.О. Лебедь; ВЦ «Академія», 2022) та онлайн-платформа до нього «Друзі Полліанни» (ВЦ «Академія», 2022).

<https://www.academia-nikolenko-5klas.com.ua/>

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням педагогічної ради школи

Протокол № 1 від 29.08.2022р

Голова педагогічної ради Олена ТИШИК

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	3
Роль зарубіжної літератури в системі загальної середньої освіти України.....	3
Місце зарубіжної літератури в мовно-літературній галузі та в контексті інших освітніх галузей.....	4
Пріоритети викладання зарубіжної літератури в основній школі.....	4
Головна мета і завдання вивчення зарубіжної літератури в системі середньої освіти.....	5
Структура навчального предмета «Зарубіжна література» і місце адаптаційного циклу (5 класу) в ній.....	6
Завдання вивчення зарубіжної літератури в 5 класі.....	6
Потенціал предмета в реалізації ціннісних орієнтирів базової середньої освіти.....	7
Врахування наступності між початковою і базовою середньою освітою..	7
Принципи побудови навчальної програми.....	8
Структура навчальної програми.....	8
Базові знання в межах предмета «Зарубіжна література» визначені Державним стандартом.....	8
Значення зарубіжної літератури для формування ключових компетентностей.....	9
Особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури в 5 класі.....	9
ОСНОВНА ЧАСТИНА	11
Зміст навчального предмета, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності учнів (5 клас).....	11
ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА. ДОДАТКИ	27
Додаток 1. Компетентісний потенціал предмета «Зарубіжна література».	27
Додаток 2. Список творів для додаткового читання учнів.....	34
Додаток 3. Електронні ресурси зарубіжної літератури для учнів.....	36

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 37

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Роль зарубіжної літератури в системі загальної середньої освіти України. Нова українська школа має стати для сучасного юного покоління ШКОЛОЮ РАДОСТІ, зорієнтованою на діяльнісне навчання, гармонійний розвиток і моральне виховання учнів, зокрема через їх прилучення до скарбниці художньої літератури різних країн і народів світу.

«Зарубіжна література» як навчальний предмет, що охоплює різноманіття національних літератур, містить величезний духовний потенціал, необхідний для української молоді початку третього тисячоліття. У процесі вивчення зарубіжної літератури учні мають змогу відкрити інші країни та культури крізь призму художніх творів, заглибитися у світ людських почуттів та стосунків, пізнати життя природи та суспільства, відчутти силу творчої фантазії та людської думки, критично мислити й співпереживати разом із літературними персонажами, краще розуміти себе та інших, цінувати «своє» (рідне, національне) і поважати «чуже» (значуще для розвитку власної особистості та української нації), сформувати гуманістичний світогляд і національну свідомість на основі громадянських пріоритетів і толерантності до інших народів, рас, національностей.

Предмет «Зарубіжна література» в галузі загальної середньої освіти виконує такі функції: 1) пізнавально-ціннісну (пізнання життя, людини й світу через художню літературу, формування ціннісних орієнтирів особистості в період її становлення); 2) естетичну (розвиток уявлень про специфіку мистецтва слова, естетичного смаку, умінь розрізняти художню вартість творів); 3) розвивальну (розвиток розумових і творчих здібностей, критичного мислення, індивідуального стилю пізнавальної діяльності, навичок роботи з книжкою та комп'ютером із метою розширення кола читання, формування культури спілкування); 4) соціально-адаптаційну (соціокультурна адаптація особистості до умов сучасного суспільства); 5) виховну (виховання моральних і громадянських якостей, національної свідомості, відповідальності за збереження духовних надбань України й людства).

Вивчення зарубіжної літератури спрямоване не лише на набуття знань про доробок письменників, окремі художні твори, літературні жанри та стилі, а передовсім покликане залучити учнів до процесу суб'єктивізації знань, пізнання довколишнього світу і самопізнання в процесі навчання, народження у свідомості школярів «власного тексту» культури, збагаченого особистісним «Я», що сприятиме розширенню емоційно-чуттєвого досвіду учнів, формуванню їхніх ціннісних орієнтацій і ставлень, залученню їх до міжкультурного діалогу через здобутки світового красного письменства.

Сприяючи культурному зближенню України із країнами Європи і світу, зарубіжна література є важливим чинником духовного розвитку української

нації, виховання молодого покоління патріотів, відданих національним ідеалам і водночас відкритих до здобутків інших країн і народів.

Місце зарубіжної літератури в мовно-літературній галузі та в контексті інших освітніх галузей. Зарубіжна література є складником мовнолітературної освітньої галузі. Згідно із запропонованою модельною навчальною програмою «Зарубіжна література» вивчається окремо як самостійний і самодостатній предмет, що має унікальну неперервну традицію викладання (з 1991 р.) в умовах Незалежності і сприяє її утвердженню. Разом із іншими складниками мовно-літературної галузі (українська мова, українська література) зарубіжна література виконує важливу націєтворчу та українознавчу роль. Викладання зарубіжної літератури здійснюється українською мовою, художні твори письменників країн і народів світу запропоновані учням для читання в найкращих українських перекладах із урахуванням здобутків української перекладацької школи. Відповідно предмет «Зарубіжна література», окрім формування читацьких умінь і навичок, сприяє підвищенню рівня володіння державною мовою, формуванню якостей компетентного мовця. Художня література є частиною культури людства і специфічною (естетичною) формою відображення життя, тому зарубіжна література потребує особливого підходу у викладанні – як предмета, що має справу із мистецтвом слова і духовною сферою особистості. Водночас для ефективного вивчення зарубіжної літератури необхідно залучення знань, умінь, навичок, що формуються в процесі засвоєння учнями інших галузей: соціальної та здоров'язберезувальної, громадянської та історичної, мистецької та ін. Зважаючи на те, що в умовах інформаційного суспільства зростає роль сучасних цифрових технологій, які впливають на навчання і виховання, з метою розширення кола читання та підвищення інтересу учнів до художньої літератури у викладанні зарубіжної літератури в закладах середньої освіти слід доречно використовувати потенціал й інформатичної галузі.

Пріоритети викладання зарубіжної літератури в основній школі. Провідними векторами викладання зарубіжної літератури є формування в учнів стійкого інтересу до читання класичної та сучасної літератури, прагнення до активного діалогу із книжкою, самостійного пошуку та критичного осмислення художніх творів у процесі різних видів діяльності (індивідуальних, у парі, мікрогрупі, колективі), використання багатства сучасних бібліотечних і цифрових ресурсів. Навчальна програма із зарубіжної літератури спрямована на створення в учнів різнобічного уявлення про світ, формування позитивного мислення і творчої уяви, а також на виховання в них відчуття причетності до духовної культури країн і народів світу з позиції свідомого(ої) громадянина/громадянки України.

Отже, пріоритетами викладання предмета «Зарубіжна література» є такі: *антропологічний* (з позицій якого головним аспектом вивчення літературних творів є особистість учня, його естетичне сприйняття і творчий розвиток);

аксіологічний (спрямований на розвиток в учнів сталого інтересу до взірців світового красивого письменства, вміння читати і творчо сприймати художні твори зарубіжних письменників, збагачуватися фундаментальними цінностями культури різних країн і народів, вирішувати життєві ситуації з урахуванням набутого читацького досвіду); *українознавчий* (метою якого є презентація зарубіжної літератури крізь призму української культури, що в умовах глобалізації сучасного світу буде сприяти виявленню і збереженню національної ідентичності школярів, сприйняттю української культури як невід'ємного складника світової, вихованню молодого(ої) громадянина/громадянки України, який(а) пізнає і досліджує реалії своєї країни, традиції рідної культури й усвідомлює їх у світовому контексті); *полікультурності* (реалізація якого передбачає вивчення художніх текстів національних культур у контексті розвитку світової літератури, розкриття різноманітних аспектів взаємодії творів різних національних традицій, що буде сприяти вихованню полікультурної особистості, формуванню культури міжетнічних і міжнаціональних відносин, толерантного і шанобливого ставлення до інших національних традицій, запереченню будь-яких форм насильства); *етичний* (який передбачає, що робота над художніми текстами, включеними до програми, дозволить не тільки збагатити учнів знаннями класичної й сучасної зарубіжної літератури, але і, що не менш важливо, запропонує варіанти вирішення моральних проблем, що хвилюють школярів).

Головна мета вивчення зарубіжної літератури в системі середньої освіти – прилучення учнів до найкращих здобутків класичної й сучасної художньої літератури різних країн і народів, формування компетентних читачів, здатних творчо сприймати, критично оцінювати й насолоджуватися художніми творами, брати участь у різних комунікативних ситуаціях та взаємодії (зокрема із застосуванням цифрових технологій) на підставі прочитаних художніх текстів і медіатекстів відповідно до контексту.

Завдання вивчення зарубіжної літератури в основній школі:

- репрезентувати актуальні для школярів художні твори (класичні та сучасні), необхідні для духовної та психологічної адаптації людини в сучасному полікультурному суспільстві;
- сформуванню в учнів сталу потребу в діалозі з творами словесного мистецтва, необхідність у власній рефлексії над почуттями й думками, які виникають в семантичному та естетичному полі художнього тексту;
- навчити школярів естетично сприймати літературні твори, виявляти їх художню своєрідність, розглядати в контексті розвитку загальнолюдської культури та національних культур різних країн і народів;
- розширити особистісний культурно-естетичний тезаурус учнів на основі набутих знань про художню літературу світу, практичних умінь і навичок сприймання, аналізу, інтерпретації, дослідження художніх творів зарубіжних

письменників від давнини до сучасності, а також у процесі творчого діалогу із художніми текстами і відповідними медіатекстами;

- розвивати високі моральні якості школярів, їхні ціннісні орієнтації, ставлення, емоційно-чуттєву сферу особистості;

- виховувати в учнів патріотизм, повагу до національних традицій і різних культур, толерантне ставлення до «інакшості», до відмінного від власного погляду.

Результатом вивчення зарубіжної літератури в основній школі має стати не сума розпорошеної інформації, а сформована здатність учня/учениці комплексно використовувати набуті знання, уміння, навички в різноманітних життєвих ситуаціях і в процесі соціальної адаптації до умов сучасного мультикультурного і різнополярного суспільства.

Структура навчального предмета «Зарубіжна література» і місце адаптаційного циклу (5 класу) в ній. Згідно з Державним стандартом базова середня освіта охоплює два цикли – 5-6 класи (адаптаційний цикл) і 7-9 класи (базове предметне навчання). Відповідно курс зарубіжної літератури в основній школі має два етапи: 5-6 класи – прилучення до читання художньої літератури; 7-9 класи – системне читання художньої літератури. Передбачається, що в профільній школі (10-12 класи) буде запроваджено етап творчо-критичного читання художньої літератури.

У 5 класі поєднано проблемно-тематичний і жанровий принципи побудови програми із настановою на формування початкових уявлень про окремі літературні явища та поняття. Протягом вивчення зарубіжної літератури в 5 класі класичні твори й твори сучасних письменників поєднані в межах окремих розділів і тем на підставі образно-тематичної або жанрової подібності.

Наскрізним стрижнем навчального предмета «Зарубіжна література» є поєднання класичної й сучасної літератури, художніх творів і медіатекстів. Це дає змогу вибудувати єдиний простір цікавих для учнів третього тисячоліття творів, що належать до різних культур, забезпечити умови для діалогу класики й сучасності, реалізувати різновекторність у пізнавальній діяльності, залучити інтермедіальність як один із ефективних шляхів вивчення зарубіжної літератури, підвищити мотивацію учнів до читання найкращих книжок світу.

Завдання вивчення зарубіжної літератури в 5 класі:

- прилучити школярів до читання творів класики й сучасності;

- сформувати в них стійкий інтерес до художньої літератури, а також *початкові* вміння сприймати, аналізувати, інтерпретувати художній текст та медіатекст, використовувати елементи порівняння художніх творів, критично оцінювати інформацію з різних джерел, виявляти окремі елементи змісту і форми, встановлювати їхню роль у тексті, характеризувати й оцінювати літературних персонажів на підставі їхніх учинків, мови, взаємозв'язків із іншими персонажами та доквіллям, творчо самовиражатися у різних видах

діяльності, зокрема із застосуванням цифрових технологій, досліджувати окремі літературні й мовні явища в художньому тексті та медіатексті;

- *розвивати* естетичні почуття та емоції учнів, здатність отримувати естетичне задоволення від прочитаного, а також уміння та навички взаємодіяти (усно і письмово) в різних комунікативних ситуаціях, шукати потрібну інформацію щодо художньої літератури, зокрема в цифровому середовищі із дотриманням правил безпеки та академічної доброчесності.

Потенціал предмета в реалізації ціннісних орієнтирів базової середньої освіти. Гуманістичний потенціал зарубіжної літератури дозволяє реалізувати ціннісні орієнтири базової середньої освіти. Під час вивчення художніх творів різних країн і народів необхідно забезпечити повагу до особистості учня/учениці, зокрема до його/її власної думки, позиції, оцінки, права на різні форми творчого самовираження та вибір художніх текстів і медіатекстів. Особливу увагу слід приділити рівному доступу учнів до художніх текстів та медіатекстів, різних видів інформації без будь-яких форм дискримінації. У процесі вивчення зарубіжної літератури учні беруть участь у різних формах взаємодії (усно і письмово), у виконанні різних видів творчих робіт, у створенні власних текстів або медіатекстів. У зв'язку з тим учителям необхідно наголосити на важливості дотримання правил академічної доброчесності та безпечної поведінки в сучасному цифровому просторі (зокрема медіапросторі). Предмет «Зарубіжна література» покликаний засобами мистецтва слова сприяти становленню вільної особистості учня/учениці, його/її критичного мислення, впевненості у собі й креативності. «Зарубіжна література» завдяки добору найкращих зразків класичної й сучасної літератури, вітчизняним і закордонним здобуткам у методиці викладання предмета створює умови для розвитку емоційного інтелекту учнів, їхнього психічного здоров'я, позитивної атмосфери зустрічі із прекрасним, взаємодії з іншими особами на підставі творчості, довіри й партнерства. Твори зарубіжної літератури містять яскраві приклади літературних персонажів, які сприяють самоствердженню учнів, формуванню їхньої особистості, людської гідності, милосердя, доброти, справедливості. Зарубіжна література є важливим джерелом виховання громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей України та людства, дбайливого ставлення до довкілля.

Врахування наступності між початковою і базовою середньою освітою. Навчальна програма побудована на основі *загальнодидактичних принципів послідовності і наступності у навчанні*. Отже, в програмі враховано основні здобутки початкової школи. Так, при виборі творів для текстуального вивчення і теоретико-літературознавчих понять враховано компетентності, які учні мають набути протягом навчання в початковій школі. Реалізація наступності в навчанні досягається за рахунок узгодження змісту, очікуваних результатів, видів навчальної діяльності та організаційно-методичного забезпечення в початковій і основній ланках освіти. Очікувані результати та види навчальної діяльності у

навчальній програмі сформовані (до кожного розділу) за чотирма основними групами: *I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях; II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів; III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі; IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення.* Вони корелюють (враховуючи розвиток учнів) із відповідними групами результатів у Державному стандарті початкової освіти та групами результатів і орієнтирами для оцінювання в Державному стандарті базової середньої освіти. У такий спосіб досягається зв'язок і наступність у процесі навчання в контексті реалізації концепції Нової української школи.

Принципи побудови навчальної програми

В основу навчальної програми покладено комплекс принципів, кожен із яких органічно взаємодоповнює інші (кожен із них окремо не є достатнім). Основні **принципи, на яких будується навчальна програма для 5 класу**, – *хронологічний* (вивчення зразків світового красного письменства відповідно до розвитку літературного процесу), *жанрово-родовий* (розгляд художніх творів у їхній родовій та жанровій специфіці), *концентричний* (можливість розширення, нарощування знань, умінь і навичок учнів, повертатися до певних творів, жанрів чи періодів національних літератур на різних етапах дорослішання учнів), *проективний* (здатність рухатися від початкових уявлень про літературне явище або поняття до його проекції в часі й просторі культури, постійно поглиблювати знання класичної та сучасної літератури, розвивати вміння та навички роботи з різними ресурсами, зокрема цифровими).

Структура навчальної програми. Навчальна програма предмета «Зарубіжна література» для 5 класу містить:

1) пояснювальну записку (в якій зазначено мету, завдання предмета, пріоритети викладання зарубіжної літератури, принципи навчальної програми, особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури в 5 класі та ін.);

2) основну частину, в якій визначено 5 класу зміст навчального предмета (за розділами, темами), очікувані результати навчання учнів (що корелюють із результатами навчання та орієнтирами для оцінювання учнів у мовно-літературній галузі відповідно до Державного стандарту), види навчальної діяльності учнів (за розділами);

3) прикінцева частина (додатки – 1) компетентнісний потенціал предмета «Зарубіжна література», 2) список творів для додаткового читання учнів, 3) електронні ресурси зарубіжної літератури для учнів).

У навчальній програмі до кожного розділу запропоновано рубрики, що сприятимуть вивченню зарубіжної літератури з урахуванням досягнень літературознавства, культурного контексту, українознавчого аспекту, сучасного

медіапростору: *Теорія літератури (ТЛ), Література і культура (ЛК), Україна і світ (УС), Медіатекст (МТ)*.

Базові знання в межах предмета «Зарубіжна література» визначені Державним стандартом. Це передовсім літературний твір (класичної або сучасної художньої літератури) в аспектах актуальної національної та загальнолюдської проблематики (історична, соціальна, морально-етична, філософська тощо), жанрово-родового поділу художньої літератури, змісту і форми художнього твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, образ, поетика), історико-культурного контексту, перебігу літературного процесу, індивідуального стилю письменника, естетичної вартості твору, його відкритості для інтерпретацій у часі, розвитку української перекладацької традиції, збагачення емоційного та естетичного досвіду читача/читачки.

У межах навчальної програми предмета «Зарубіжна література» доречно залучені й інші базові знання, що становлять основу мовно-літературної галузі, зокрема: інформація, її джерела, види та вміння працювати з нею; комунікація як взаємодія в ситуаціях спілкування та використання різних форм мовлення і мовленнєвих стратегій; текст (зокрема медіатекст) як більш широке поняття порівняно із «художній текст», різновиди, зміст і структури текстів у сучасну добу; мовні засоби, що використовуються в художніх текстах відповідно до задуму письменника та культурної ситуації доби.

Значення зарубіжної літератури для формування ключових компетентностей. Зарубіжна література разом із іншими навчальними предметами та інтегрованими курсами сприяє формуванню ключових компетентностей учнів. Компетентнісний потенціал навчального предмета «Зарубіжна література» представлено в Додатку 1.

Особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури в 5 класі. Виходячи із освітньо-виховних завдань вивчення літератури в основній школі, а також вікових особливостей сприйняття художніх творів учнями різних читацьких груп побудова курсу здійснюється на основі проблемно-тематичного і жанрового підходів.

У процесі викладання зарубіжної літератури слід звернути увагу на можливість використання окремих елементів компаративістики – порівняння явищ однієї національної літератури, художніх творів різних національних культур, художніх текстів і медіатекстів (наприклад, кінофільмів, мультфільмів за прочитаними творами тощо), літературних творів і творів інших видів мистецтва, художніх і нехудожніх текстів (наприклад, науковопопулярних, документальних тощо), оригіналу і перекладу.

Спираючись на Державний стандарт і модельну навчальну програму, важливо реалізовувати сучасні підходи до вивчення літератури в школі. Особистісно орієнтоване навчання, діалогічний характер викладу матеріалу досягаються завдяки застосуванню новітніх педагогічних технологій.

Згідно із Державним стандартом у межах мовно-літературної галузі передбачено різні види діяльності учнів в умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства, зокрема не лише із художніми текстами (у книжковому форматі), а й цифровими ресурсами, соцмережами, медіатекстами тощо. Відповідно вчителю слід завчасно перевірити необхідний цифровий контент для безпечної роботи з ним учнів, провести інструктаж щодо основних правил поведінки в інтернет-просторі та в онлайнвзаємодії, повідомити про необхідність дотримання етичних норм і академічної доброчесності. Під час вивчення зарубіжної літератури доречно буде системно представляти інформаційно-комунікаційні технології навчання, вони значно підсилюють інтерес до навчання та активізують творче сприйняття учнями художніх творів.

Навчальна програма із зарубіжної літератури для 5 класу відповідає сучасним запитам української молоді й забезпечує формування засобами мистецтва слова позитивного мислення, креативності, комунікативних умінь і соціокультурної адаптації учнів до суспільства XXI століття, тим самим увиразнює актуальну, як ніколи, думку нашого великого співвітчизника Василя Сухомлинського: «Вчитимемо дитину думати, відкриємо перед нею першоджерело думки – навколишній світ. Дамо їй найбільшу людську радість – радість пізнання!».

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Зміст навчального предмета, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності учнів 5 КЛАС

(1 година на тиждень, 35 годин на рік)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності учнів
ВСТУП		
Роль книжки в третьому тисячолітті (1 година)		
<p>Учень/учениця I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях визначає провідну думку почутого та/або прочитаного висловлювання; вчиться визначати тему почутого та/або прочитаного висловлювання; відповідає на запитання за змістом почутого та/або прочитаного повідомлення; відтворює усно (частково), коментує, інтерпретує почутий та/або прочитаний текст; створює власні міркування про улюблену книжку у вигляді мінітвору (усно). II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів обговорює порушені в художньому тексті/медіатексті теми й проблеми читання, діалогу з книжкою, формування якостей творчого читача/читачки; проектує власний або відомий життєвий досвід на порушені в тексті проблеми; висловлює (усно) власні думки,</p>	<p>Роль книжки та читання художньої літератури для формування гармонійної особистості. Види читання в цифрову епоху. Паперові та електронні книжки. Теорія літератури (ТЛ) <i>Зарубіжна література.</i> Література і культура (ЛК) <i>Роль художньої літератури в житті людини та сучасному суспільстві.</i> Україна і світ (УС) <i>Українські ресурси (друковані, цифрові та ін.) художніх творів для школярів.</i> Медіатекст (МТ) <i>Бібліотеки в медіапросторі. Популяризація читання художньої літератури медійними засобами.</i></p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос або ін.), визначення провідної думки, теми та деталей почутого та/або прочитаного тексту, відповіді на запитання до тексту, коментування та інтерпретація тексту, розповідь про улюблений твір/книжку, написання мінітвору, складання розповіді, дискутування (очно) на тему читання та вибору художньої літератури, виокремлення і пояснення окремих мовних явищ у своєму і чужому мовленні.</p>

<p>почуття і враження, викликані прочитаними раніше творами, зокрема зарубіжної літератури, розмірковує про користь паперових та електронних книжок.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює власні міркування про улюблену книжку у вигляді мінітвору (письмово); дискутує (очно) на тему читання та вибору художньої літератури, вчиться порівнювати позиції учасників дискусії, обстоює власну позицію.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні (словосполучення, речення), пояснює їх.</p>		
<p>СКАРБНИЦЯ НАРОДНИХ КАЗОК (4 годин)</p>		
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях стисло переказує (усно) зміст почутого та/або прочитаного тексту/медіатексту, акцентує увагу на окремих деталях; відповідає на запитання за змістом почутого та/або прочитаного повідомлення; відтворює усно (частково), коментує, інтерпретує почутий та/або прочитаний текст.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</p>	<p>Казки народів світу: різновиди, ознаки, загальнолюдські ідеали та національна самобутність. (1 година) (ТЛ) Фольклор, народна казка. (ЛК) Культурні традиції, національні особливості світосприймання в казках різних країн і народів.</p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос, коментоване, вибіркоче або ін.), визначення провідної думки та деталей почутого та/або прочитаного тексту, відповіді на запитання до тексту, коментування та інтерпретація тексту, виокремлення і пояснення відомих мовних явищ у своєму і чужому мовленні.</p>

<p>визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті; проводить паралелі між інформацією, зображеною в тексті/медіатексті і власним життєвим досвідом; висловлює в усній та/або письмовій формі власні враження, викликані прочитаним текстом/медіатекстом, а також своє ставлення до зображених у тексті явищ тощо; переказує зміст тексту/медіатексту у різний спосіб відповідно до завдання.</p> <p><i>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</i></p> <p>вчиться складати та оформлювати власне висловлення згідно з усталеними нормами сучасної української мови (усно або письмово), добирати доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення.</p> <p><i>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</i></p> <p>виокремлює та розрізняє в текстах мовні одиниці різних рівнів (слова, терміни, словосполучення, речення тощо), визначає їхню роль у розкритті явищ, понять.</p>		
---	--	--

<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях стисло переказує (усно) зміст почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, акцентує увагу на окремих деталях; перефразовує репліки в діалозі персонажів; унаочнює та візуалізує зміст почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту (малюнки, комікси тощо) для відтворення змісту.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті; формулює тему та основну думку художнього тексту/медіатексту; проводить паралелі між образами, ситуаціями, зображеними в художньому тексті/медіатексті, і власним життєвим досвідом; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним художнім текстом/медіатекстом, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо; переказує зміст художнього тексту/медіатексту у різний спосіб відповідно до завдання.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює власне висловлення про вчинок/вчинки персонажа (персонажів), враховуючи основні засади академічної доброчесності; складає та</p>	<p>Японські народні казки. «Момотаро, або Хлопчик - Персик». (1 година) Теми дружби, сміливості, зв'язку з природою в казці. Національний колорит.</p> <p>Китайські народні казки. «Пензлик Маляна» (1 година) Поетизація мистецтва й уславлення образу митця в казці.</p> <p>Брати Якоб (1785-1863) і Вільгельм (1786-1859) Грімм. «Пані Метелиця». (1 година) Значення діяльності братів Я. і В. Грімм для розвитку європейської культури. Зіставлення образів героїнь казки «Пані Метелиця». Утвердження у творі доброти, працьовитості, справедливості. (ТЛ) Народна казка, сюжет, мандрівні сюжети. (ЛК) Культурні традиції, національні особливості світосприймання в казках різних країн і народів. (УС) Подібні образи в зарубіжних і українських казках: пасербиця з казки «Пані Метелиця» – дідова дочка з казки «Про дідову дочку і бабину дочку» та ін. (МТ) Фільмографія: «Пані</p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне або ін.), усний переказ почутого та/або прочитаного тексту з акцентуванням на окремих деталях, творчий перефраз реплік персонажів, унаочнення та візуалізація змісту почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, виокремлення головної і другорядної інформації в тексті, формулювання теми та провідної думки тексту, проведення паралелей між образами та ситуаціями тексту й власним життєвим досвідом, висловлювання в усній та/або письмовій формі власних почуттів і ставлень до казкових персонажів і подій, усний переказ (усно чи письмово) змісту казки (або уривку), створення власного усного або письмового висловлення (мінівір або ін.) про вчинок/вчинки персонажа (персонажів) із дотриманням норм сучасної української мови, добирання доречних засобів мовної виразності, виокремлення у прочитаному тексті мовних</p>
--	--	--

<p>оформлює власне висловлення згідно з усталеними нормами сучасної української мови; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</p> <p>виокремлює та розрізняє в художніх текстах мовні одиниці різних рівнів (форми слова, словосполучення, речення тощо), визначає їхню роль у характеристиці персонажів, розкритті подій і явищ; відтворює окремі художні засоби для втілення авторських чи власних творчих намірів (створення стилізації казки або фанфіку).</p>	<p><i>Метелиця» (режисер Г. Кольдиць, НДР, 1963), «Фрау Холле» (режисер Б. Фюрнайзен, Німеччина, 2008) та ін.</i></p>	<p>одиниць різних рівнів та визначення їхньої ролі у творі, відтворення окремих художніх засобів казки у процесі переказу, створення стилізації казки або фанфіку.</p>
<p>ЛІТЕРАТУРНІ КАЗКИ СВІТУ (7 годин)</p>		
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях стисло переказує (усно) зміст почутого та/або прочитаного тексту/медіатексту, акцентує увагу на важливих деталях; формулює і відповідає на запитання за змістом почутого та/або прочитаного повідомлення; відтворює усно (частково), коментує, інтерпретує почутий та/або прочитаний текст; вчиться визначати ключові слова та фрази в почутому та/або прочитаному повідомленні.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті; визначає спільні та різні</p>	<p>Літературна казка та її ознаки. Подібності й відмінності від народної казки. (1 година) (ТЛ) Літературна казка, подібності й відмінності літературної казки від народної. (ЛК) Національні особливості літературних казок зарубіжних письменників.</p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос або ін.), визначення провідної думки та деталей почутого та/або прочитаного тексту, відповіді на запитання до тексту, коментування та інтерпретація тексту, визначення спільних та різних елементів змісту і форми у фольклорних і літературних казках; аналіз, виокремлення і пояснення окремих мовних явищ у своєму і чужому мовленні; елементи конспектування (зокрема визначення ключових слів та</p>

<p>елементи змісту і форми у фольклорних і літературних казках; проводить паралелі між інформацією, зображеною в тексті/медіатексті і власним життєвим досвідом; висловлює в усній та/або письмовій формі власні враження, викликані прочитаним текстом/медіатекстом, а також своє ставлення до зображених у тексті явищ тощо; переказує зміст тексту/медіатексту у різний спосіб відповідно до завдання.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</p> <p>вчиться складати та оформлювати власне висловлення згідно з усталеними нормами сучасної української мови; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</p> <p>виокремлює та розрізняє в текстах мовні одиниці різних рівнів (словосполучення, речення тощо), визначає їхню роль у розкритті явищ; використовує елементи конспектування (зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому та/або прочитаному повідомленні).</p>		<p>фраз у почутому та/або прочитаному повідомленні).</p>
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; у разі потреби формулює</p>	<p>Ганс-Крістіан Андерсен (1805–1875). «Снігова королева». (2 години) Боротьба добра і зла в казці. Утвердження дружби та вірності. Перешкоди на шляху Герди, її</p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне, коментоване, вибіркоче або ін.), відповіді на запитання за змістом почутого та/або прочитаного художнього</p>

<p>відповідні запитання для уточнення важливих для розуміння деталей почутого та/або прочитаного; вибірково переказує (усно) зміст почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; передає, у тому числі й із використанням окремих способів і засобів візуалізації (у формі малюнка, постера, фотоколажу або ін.), враження від почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</p> <p>читає тексти у різний спосіб (оглядово, вибірково, з коментуванням, в особах тощо) відповідно до мети читання; проектує власний або відомий життєвий досвід на порушені в художньому тексті/медіатексті проблеми; характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки; переказує зміст художнього тексту/медіатексту у різний спосіб відповідно до завдання; творчо опрацьовує прочитаний художній текст/медіатекст, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів; самостійно складає простий план прочитаного художнього тексту тощо.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</p> <p>створює письмові тексти (коментар, характеристику, пост для соцмереж щодо</p>	<p>помічники. Чарівний світ твору. Оскар Вайлд (1854–1900). «Хлопчик-Зірка». (2 години)</p> <p>Символічний зміст назви твору. Динаміка образу головного героя, його стосунки з матір'ю та іншими персонажами. Шлях Хлопчика-Зірки від егоїзму й байдужості до відкриття в собі любові й милосердя. Фальшиві та справжні цінності. Любов до матері – одна з визначальних цінностей життя. Краса зовнішня та внутрішня. Синтез фольклорних і літературних елементів у творі.</p> <p>Роальд Дал (1916–1990). «Чарлі і шоколадна фабрика». (2 години)</p> <p>Казкові пригоди персонажів на шоколадній фабриці Віллі Вонки. Шлях хлопчика Чарлі до своєї мети. Доброта, щирість і наполегливість головного героя. Зображення родинних стосунків у творі: сім'я Бакетів, інші родини. Образи дітей і дорослих у повісті-казці. Вади й небезпеки сучасного світу, їх утілення у творі. Утвердження співчуття, милосердя, взаємодопомоги, відповідальності, морального</p>	<p>тексту/медіатексту, складання простого плану почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, формулювання запитань для уточнення важливих для розуміння змісту деталей, візуалізація вражень (малюнок, постер, фотоколаж, лепбук або ін.) від почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; проєкція власного або відомого життєвого досвіду на проблеми, порушені в художньому тексті/медіатексті; характеристика емоційного стану та вчинків літературних персонажів; усний та/або письмовий переказ прочитаної казки або уривків (стислий та/або вибірковий, творчий), створення письмового тексту (мінівір, коментар, пост для соцмереж або ін.) з урахуванням мети, адресата і власного життєвого досвіду; знаходження і виправлення недоліків та помилок у власному висловленні, аналіз змісту написаного власного висловлення, коригування тексту на основі проведеного аналізу, творче</p>
---	--	---

<p>прочитаного твору або ін.), зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення; знаходить і виправляє недоліки та помилки в будові і мовному оформленні власного та чужого висловлення; аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу; коригує текст на основі проведеного аналізу.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи доречні, обґрунтовуючи зроблений вибір.</p>	<p>вибору.</p> <p>(ТЛ) <i>Тема та ідея художнього твору, оригінал і переклад. Поглиблення поняття сюжет.</i></p> <p>(ЛК) <i>Національні особливості літературних казок зарубіжних письменників.</i></p> <p>(УС) <i>Українські переклади літературних казок різних країн.</i></p> <p>(МТ) <i>Фільмографія: казкові сюжети Г.-К. Андерсена в мультиплікації, кінофільм «Снігова Королева» (режисер Д. Ву, США, Велика Британія, Канада, 2002), кінофільм «Снігова Королева» (режисер К. Хаттон, Німеччина, Фінляндія, 2014), кінофільм «Зоряний хлопчик» (режисер А. Дудоров, СРСР, 1958), кінофільм «Казка про зоряного хлопчика» (режисер Л. Нечаєв, Білорусь, 1983), кінофільм «Чарлі і шоколадна фабрика» (режисер Т. Бертон, США, Велика Британія, 2005) та ін.</i></p>	<p>використання мовних засобів із запропонованих варіантів та обґрунтування зробленого вибору.</p>
<p>СЛУХАЄМО ГОЛОСИ ПРИРОДИ (4 години)</p>		
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</p> <p>вчиться сприймати й розуміти ліричний твір, особливості віршової мови; знаходить у</p>	<p>Зарубіжні поети про природу. Джон Кітс (1795-1821) «Про коника та цвіркуна». (1 година)</p> <p>Поетизація природи, утвердження зв'язку природи й</p>	<p>Різні види читання (вголос, виразне, коментоване, вибіркоче, «ланцюжком» або ін.), знаходження в почутому та/або прочитаному художньому</p>

<p>почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті відповіді на поставлені запитання; визначає ключові слова в почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті; формулює тему та ідею почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в художньому тексті/медіатексті; розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань, які виникли в результаті сприймання художнього тексту/медіатексту; вчиться декламувати віршовий текст, регулює власні емоції під час художньої декламації.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</p> <p>читає текст у різний спосіб (виразно, вибірково, з коментуванням, в особах тощо) відповідно до мети читання; знаходить у тексті відому і нову інформацію; розпізнає виражальні засоби (пейзаж), використовує окремі з них; переказує та інтерпретує зміст художнього тексту/медіатексту у різний спосіб відповідно до завдання; творчо опрацьовує прочитаний художній текст/медіатекст.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</p> <p>дискутує (очно або в онлайн середовищі) на теми, пов'язані з прочитаним твором; дотримується норм етикету під час очного або</p>	<p>людини; утілення любові та дбайливого ставлення до довкілля.</p> <p>(ТЛ) Вірш, пейзаж.</p> <p>(ЛК) Описи природи, тварин у художній літературі та інших видах мистецтва</p>	<p>тексті/медіа тексті відповідей на поставлені запитання, визначення ключових слів у почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті, формулювання теми та ідеї почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, визначення основної і другорядної, відомої та нової інформації в почутому та/або прочитаному тексті, декламація віршового твору, розповідь про власний емоційний стан під впливом прочитання твору, характеристика персонажів, розпізнавання та використання виражальних засобів (пейзаж), переказ змісту художнього тексту/медіатексту, дискусія (очно або в онлайн-середовищі) щодо прочитаного твору; декламування художнього тексту напам'ять.</p>
---	--	--

<p>онлайн спілкування.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</p> <p>досліджує художній віршовий текст про явища природи і тварин, виявляючи в ньому певні мовні та художні особливості.</p>		
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</p> <p>знаходить у почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті, повідомленні відповіді на поставлені запитання; визначає ключові слова в почутому та/або прочитаному науково популярному тексті, художньому тексті, медіатексті; формулює тему та ідею почутого та/або прочитаного повідомлення (художнього тексту/медіатексту); визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в художньому тексті/медіатексті; розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань, які виникли в результаті сприймання художнього тексту/медіатексту.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</p> <p>читає тексти у різний спосіб (оглядово, вибірково, з коментуванням, в особах тощо) відповідно до мети читання; знаходить у тексті відому і нову інформацію; вчиться розрізняти тексти різних стилів, типів і жанрів (науково популярний або художній текст, вірш, казка,</p>	<p>Джозеф-Редьярд Кіплінг (1865–1936). «Мауглі». (2 години)</p> <p>Історія хлопчика, якого виховали тварини, його дружба з ними. Сміливість, кмітливість, доброта Мауглі. Яскравість характерів персонажів-тварин, утілення в них людських рис. Закони джунглів і цінності людського життя. Ідея відповідальності людини за природний світ.</p> <p>Ернест Сетон-Томпсон (1860–1946). «Лобо». (1 година)</p> <p>Авторські спостереження за світом природи. Образи тварин, розкриття їх у подіях оповідання, авторських характеристиках. Утвердження любові до всього живого, гуманного ставлення людей до тварин.</p> <p>(ТЛ) Пейзаж, оповідання. (ЛК) Описи природи, тварин у науково популярних текстах, художній літературі та інших</p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне, коментоване, повторне, вибіркоче або ін.), знаходження в почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті відповідей на поставлені запитання, визначення ключових слів, словосполучень у почутому та/або прочитаному, формулювання теми та ідеї почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, визначення основної і другорядної інформації в почутому та/або прочитаному тексті, розповідь про власний емоційний стан під впливом прочитання твору, характеристика персонажів, знаходження у різних видах текстів відомої та нової інформації, розрізнення текстів різних стилів, типів і жанрів у контексті авторського задуму,</p>

<p>оповідання) у контексті авторського задуму; розпізнає виражальні засоби (пейзаж), використовує окремі з них; переказує зміст художнього тексту/медіатексту у різний спосіб відповідно до завдання; творчо опрацьовує прочитаний текст (художній текст/медіатекст), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</p> <p>створює власне висловлення про вчинок/вчинки персонажа (персонажів), враховуючи основні засади академічної доброчесності; створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах; дискутує (очно або в онлайн-середовищі) на теми, пов'язані з прочитаними творами, переглянутими фільмами; дотримується норм етикету під час очного та онлайн-спілкування.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</p> <p>порівнює художні та науково-популярні тексти про тварин і явища природи, виявляючи в них певні мовні та стильові ознаки.</p>	<p>видах мистецтва.</p> <p>(УС) Українські переклади творів зарубіжних авторів про природу.</p> <p>(МТ) Фільмографія: «Книга Джунглів» (режисер Дж. Фавро, США, 2016), «Мауглі» (режисер Е. Серкіс, США, Велика Британія, Індія, 2018), «Легенда про Лобо» (режисери Джеймс Алгар, Джек Коуффер, США, 1962), «Лобо. Вовк, який змінив Америку» (режисер Стів Гудер, США, 2008), «Хроніки тварин Сетона» (режисер Т. Сирато, Японія, 1989) та ін.</p>	<p>розпізнавання та використання виражальних засобів (пейзаж), переказ змісту художнього тексту/медіатексту, створення невеликих типових повідомлень на цифрових (захищених) сервісах і в соцмережах (повідомлення для шкільного сайту, пост для соцмережі тощо), дискусія (очна або в онлайн-середовищі) щодо прочитаних творів та/або переглянутих фільмів, порівняння художніх та науково популярних текстів про тварин і явища природи, підготовка відгуку про твір.</p>
<p>СИЛА ТВОРЧОЇ УЯВИ (5 годин)</p>		
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</p>	<p>Ернст-Теодор-Амадей Гофман (1776-1822). «Лускунчик і Мишачий король». (2 години)</p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне, коментоване, повторне,</p>

<p>аргументовано зіставляє почуте та/або прочитане з життєвим досвідом; виявляє взаємозв'язок змісту або інших компонентів літературного твору (цитат, уривків, епізодів, описів і розповідей про персонажів та їхні вчинки тощо) із власними потребами для особистісного розвитку; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання художнього тексту/медіатексту.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів читає тексти у різний спосіб (оглядово, вибірково, з коментуванням, в особах тощо) відповідно до мети читання; визначає порушені в художньому тексті/медіатексті проблеми, характеризує і співвідносить їх із сучасністю; формулює тему та основну думку художнього тексту/медіатексту; виокремлює в художньому тексті мікротему, коментує їх; проєктує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображені в художньому тексті/медіатексті.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює власне висловлення про вчинок/вчинки персонажа (персонажів), враховуючи основні засади академічної доброчесності; записує власні міркування про прочитані твори та інформацію про них з інших джерел (зокрема цифрових), створюючи постер за прочитаним твором; висловлюється в аудиторії чи захищеному цифровому середовищі щодо</p>	<p>Реальний світ і вигадка в казці. Характер головної героїні (Марі). Фантастичні перетворення персонажів. Битва добра і зла. Символічний образ ялинки. Ідеї добра, людяності, любові. Значення мрії в житті людини.</p> <p>(ТЛ) Персонаж, герой/героїня літературного твору.</p> <p>Елеонор Портер (1868–1920). «Полліанна» (3-4 розділи за вибором учителя). (3 години)</p> <p>Щирість, мужність і оптимізм Полліанни, її позитивний вплив на життя міста, долю інших людей. Творча фантазія головної героїні. Зміни у внутрішньому світі й житті інших персонажів після зустрічі з Полліанною. Ідея відчуття радості життя, що змінює світ на краще. Художні засоби розкриття образу Полліанни.</p> <p>(ТЛ) Поглиблення понять: тема та ідея художнього твору, сюжет.</p> <p>(ЛК) Утілення сюжетів творів зарубіжних письменників в образотворчому та музичному мистецтві.</p> <p>(УС) Переклади творів українською мовою. Ілюстрації</p>	<p>вибірково, перерване або ін.), аргументоване зіставлення почутого та/або прочитаного повідомлення із власним або відомим життєвим досвідом, виявлення взаємозв'язку змісту твору (або його компонентів) із власними потребами для особистісного розвитку, розповідь про власний емоційний стан (відтінки настрою, почуття, переживання тощо) під час сприймання художнього тексту/медіатексту, визначення порушених у тексті проблем, характеристика їх та співвіднесення з сучасністю, формулювання теми та основної думки тексту, виокремлення в художньому тексті та коментування мікротем, створення фанфіка або коміксу (проєкція власної поведінки в контексті ситуацій твору), створення постера або колажу за прочитаним твором, висловлення в цифровому середовищі (наприклад, чат, блог, сторінка в соцмережі тощо) щодо творів художньої літератури та порушуваних авторами проблем, порівняння літературних</p>
---	---	--

<p>проблем, які порушуються у художніх творах.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читачької діяльності та індивідуального мовлення</p> <p>порівнює літературних персонажів за визначеними ознаками, зокрема характеризує їхні вчинки, ставлення до інших, особливості їхньої мови тощо.</p>	<p>українських художників до творів.</p> <p>(МТ) Фільмографія: балет «Лускунчик» на музику П. Чайковського, кінофільм «Лускунчик і Мишачий король» (режисер Ф. Штойє, Німеччина, 2015), «Полліанна» (режисер Д. Свіфт, США, 1960), «Полліанна» (режисер С. Хардінг, Велика Британія, 2003) та ін.</p>	<p>персонажів, характеристика мови персонажів прочитаних художніх текстів/ медіатекстів; висловлення в аудиторії чи захищеному цифровому середовищі щодо порушуваних у художніх творах проблем.</p>
<p>У ВИРІ ЗАХОПЛИВИХ ПРИГОД (4 години)</p>		
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</p> <p>розпізнає в почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті факти, судження та аргументи; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого та/або прочитаного повідомлення; визначає спільне і різне в повідомленнях літературних персонажів (героїв/героїнь); вчиться характеризувати героя/героїню за вчинками (усно).</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</p> <p>читає тексти у різний спосіб (оглядово, вибірково, з коментуванням, в особах тощо) відповідно до мети читання; пояснює вплив прочитаного художнього тексту/медіатексту на формування власного естетичного смаку,</p>	<p>Марк Твен (1835–1910). «Пригоди Тома Соєра» (2-3 розділи за вибором учителя). (2 години) Світ дитинства в романі. Том Соєр і Гекльберрі Фінн. Том Соєр і Беккі Тетчер. Життя містечка і пригоди юних друзів. Мрії Тома, його витівки, бажання самоствердитися. Риси характеру Тома, що розкриваються в стосунках з іншими. Сміливість і заповзятливість Тома Соєра та його друзів, їхнє прагнення зробити довколишній світ цікавішим і людянішим. (ТЛ) Повість. Туве Янсон (1914–2001). «Комета прилітає», «Капелюх чарівника» (2 години)</p>	<p>Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне, коментоване, повторне, перерване або ін.), переказування тексту (усне, письмове, детальне, вибіркове, від обраного персонажу та ін.), розпізнавання в почутому та/або прочитаному повідомленні (художньому тексті/медіатексті) фактів, суджень та аргументів, використання елементів конспектування (ключових слів, фраз у почутому та/або прочитаному повідомленні), відтворення основних думок і фактів, окремих висловлювань літературних персонажів, визначення спільного і різного в повідомленнях літературних</p>

<p>читацьких інтересів, поглядів на життя; розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; використовує елементи конспектування (зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому та/або прочитаному повідомленні); вчиться характеризувати героя/героїню за вчинками (усно, письмово); аргументує власну оцінку прочитаного художнього тексту/медіатексту, наводячи доречні цитати; фіксує елементи художнього тексту/медіатексту, оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок (у формі коміксу, аніме або ін.).</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює власне висловлення про вчинок/вчинки персонажа (персонажів), враховуючи основні засади академічної доброчесності; доповнює та/або замінює окремі частини тексту відповідно до теми і мети висловлення; удосконалює письмовий текст (власний і чужий); визначає способи виправлення помилок у власному мовленні; демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення порівнює окремі елементи художніх текстів; творчо використовує мовні засоби, обираючи із</p>	<p>Чарівність художнього світу твору. Казкові персонажі, утілення в них ідей доброти, ширості, сімейних цінностей.</p> <p>(ТЛ) Повість. Поглиблення понять: персонаж, герой/героїня літературного твору.</p> <p>(ЛК) Художні твори для дітей і про дітей у сучасному мистецтві.</p> <p>(УС) Переклади творів українською мовою.</p> <p>(МТ) Сучасні українські та зарубіжні письменники про літературу й читання (виступи, інтерв'ю, пости тощо).</p> <p>Фільмографія: кінофільм «Том Соєр» (режисер Г. Хунтгебурт, Німеччина, 2011), «Щасливе сімейство мумі-тролів» (режисер Х. Сайто, М. Кодзіма, Японія, Фінляндія, Нідерланди, 1990), «Долина мумі-тролів» (режисер С. Бокс, Д. Роббі, Фінляндія, Велика Британія, 2019).</p>	<p>персонажів (героїв/героїнь), пояснення впливу прочитаного художнього тексту/медіатексту на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів, поглядів на життя; розкриття актуальності літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб, аргументація власної оцінки прочитаного художнього тексту/медіатексту із наведенням доречних цитат, фіксування елементів художнього тексту/медіатексту з допомогою графічних позначок (комікс, манга, аніме або ін.), доповнення та/або заміна окремих частин тексту відповідно до теми і мети висловлення, написання та вдосконалення письмового тексту (власного та чужого), визначення способів виправлення помилок у власному мовленні, конструктивна взаємодія у процесі редагування, порівняння окремих елементів художніх текстів, творче використання мовних засобів (обрання із запропонованих</p>
---	---	---

запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір.		варіантів доречних нестандартних рішень).
ПІДСУМКИ (1 години)		
<p><i>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</i> створює самостійно (або спільно з іншими) усне/медіа повідомлення на обрану тему на підставі зібраної інформації, розрізняє відому і нову для себе інформацію, її користь для себе й співрозмовників; наводить аргументи і приклади (цитати з художнього тексту/медіатексту) на підтвердження власної позиції; доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації.</p> <p><i>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</i> описує свої літературні вподобання, наводячи приклади з прочитаних творів; створює текст за визначеними характеристиками на основі графічної інформації.</p> <p><i>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</i> створює власне висловлення про літературного персонажа (персонажів), літературний твір, враховуючи основні засади академічної доброчесності; взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі – спільно створює та презентує інформацію про художні твори у</p>	<p>Художні твори класики й сучасності, прочитані протягом навчального року. Актуальні теми, ідеї, сюжети творів. Улюблені літературні персонажі, герої/героїні. Ознаки окремих жанрів (народна казка, літературна казка, оповідання, повість, вірш та ін.). Українські перекладачі творів зарубіжних письменників. Враження про сучасні медіатексти за прочитаними творами.</p>	<p>Створення усного повідомлення на обрану тему на підставі зібраної інформації, обговорення порушених у художньому тексті/медіатексті проблем із залученням та проєкцією на власний або відомий життєвий досвід, аргументація із наведенням відповідних прикладів, висловлювання ставлення до думок інших осіб, опис власних літературних уподобань (у формі малюнка, інформаційного плакату, колажу, мотиватора, мема, буктрейлера або ін.), перетворення графічної інформації (схема, таблиця) на текстову, взаємодія з іншими особами в цифровому середовищі (створення індивідуально або спільно з іншими медіапродукту), створення індивідуально або спільно з іншими плакату або презентації; проєктна діяльність.</p>

<p>довільно обраний спосіб (буктрейлер, аудіо- чи відеозапис власного виступу тощо).</p> <p><i>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</i></p> <p>створює індивідуально або спільно з іншими плакат (або презентацію) про улюбленого письменника/письменницю з використанням творів мистецтва.</p>		
<p>Розвиток мовлення (усно, письмово) – 2 години</p> <p>Виразне декламування напам'ять – 1 година</p> <p>Діагностування (у різний спосіб) прогресу знань та компетентностей – 4 години</p> <p>Додаткове читання – 2 години</p> <p><i>Для вивчення напам'ять – Джон Кітс «Про коника та цвіркуна»</i></p>		

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Додатки

Додаток 1

Компетентнісний потенціал навчального предмета «Зарубіжна література»

1) Вільне володіння державною мовою

Уміння:

- читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори (класичні й сучасні) зарубіжних письменників в найкращих українських перекладах, а також інші інформаційні тексти відповідно до літературного контексту;
- усно й письмово висловлювати думки, почуття, погляди;
- розуміти, оцінювати, презентувати здобутки видатних українських письменників, українських перекладачів творів зарубіжної літератури та їхній внесок у становлення й розвиток української літературної мови;
- використовувати вербальні та невербальні засоби в різноманітних міжособистісних, соціальних і культурних контекстах;
- адаптуватися до умов спілкування, розв'язувати нестандартні завдання, використовуючи потенціал української мови та відповідні комунікативні стратегії.

Ставлення:

- поцінування української мови як державної – чинника національної та громадянської ідентичності;
- готовність спілкуватися державною мовою;
- прагнення використовувати українську мову в усіх сферах життя;
- потреба в читанні художньої літератури українською мовою.

2) Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами

Уміння:

- читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори зарубіжних письменників та інформаційні тексти відповідно до контексту іншими мовами (які вивчаються в закладі освіти);
 - використовувати художні твори зарубіжних письменників і власний мовленнєвий досвід для вивчення іноземних мов;
 - використовувати іноземні мови для розширення читацького досвіду, читацьких інтересів у галузі зарубіжної літератури (класичної і сучасної).
- ##### *Ставлення:*
- готовність до міжкультурного діалогу;
 - розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для оволодіння інформацією (зокрема художньої літератури різних країн і народів) та міжкультурного спілкування;

- розуміння внеску видатних зарубіжних письменників у розвиток літературної мови країни/народу, до якої (ого) вони належать;
- відкритість до вивчення іноземних мов;
- дотримання культури спілкування, прийнятої в сучасному суспільстві, повага до культурних та особистісних відмінностей співрозмовників;
- толерантність до представників іншої країни/народу, носіїв іншої мови, культури, звичаїв і способу життя;
- потреба в читанні художньої літератури іноземними мовами;
- готовність спілкуватися іноземною/іноземними мовою/мовами.

3) Математична компетентність

Уміння:

- установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію;
- формулювати визначення, логічно обґрунтовувати висловлену думку;
- перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, таблиця, схема тощо) для розв'язання комунікативних завдань;
- аналізувати літературний твір зарубіжної літератури, виокремлювати його компоненти, встановлювати взаємозв'язки між ними у межах художнього цілого;
- порівнювати літературні твори (або їх компоненти), літературні явища (однієї або кількох національних літератур), оригінали й переклади творів зарубіжних письменників, різні українські переклади художніх творів. *Ставлення:*
- готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем;
- розуміння літературного твору як структури, що має певну художню організацію.

4) Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій

Уміння:

- висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності з використанням мовних і мовленнєвих засобів;
- спостерігати, аналізувати, здійснювати мовні експерименти, досліджувати мовні й літературні тексти/явища;
- використовувати сучасні технології (зокрема цифрові) для розширення кола читання художньої літератури;
- використовувати ціннісний потенціал художньої літератури для вирішення екологічних проблем, збереження природного й соціокультурного середовища.

Ставлення:

- прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку;
- опертя на культурні здобутки зарубіжних країн у процесі інтеграції до сучасного світу та прокладання особистої життєвої траєкторії.

5) **Інноваційність**

Уміння:

- презентувати власні ідеї, бачення, інноваційні погляди зрозуміло, грамотно, креативно, використовуючи доцільні засоби вираження мовлення, зокрема із використанням прикладів, цитат із творів зарубіжних письменників (класичних і сучасних);
- мобілізувати ресурси (зокрема нематеріальні та цифрові) навчання, спілкування, дослідження літературних і мовних явищ, провадження інноваційної діяльності;
- ефективно використовувати різні комунікативні стратегії для розв'язання життєво важливих проблем, зокрема в ситуаціях неоднозначності та непевності;
- у процесі розв'язання життєвих ситуацій та прийняття особистих рішень спиратися на морально-етичний та естетичний досвід, який містить художню літературу різних часів і народів.

Ставлення:

- відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших;
- морально-етична відповідальність за власні вчинки;
- усвідомлення необхідності поєднання інноваційного поступу особистості/суспільства із морально-етичними нормами, стратегіями толерантної комунікації та міжкультурної взаємодії.

6) **Екологічна компетентність**

Уміння:

- використовувати потенціал художніх текстів зарубіжної літератури та медіатекстів щодо висвітлення діяльності людини як частини природи;
- критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі та прогнозувати її наслідки, зокрема відображені в художніх текстах і медіатекстах;
- використовувати комунікативні стратегії для реалізації екологічних проєктів, формування екологічної культури та забезпечення сталого розвитку суспільства.

Ставлення:

- готовність зберігати й відновлювати природні ресурси для сьогодення та майбутніх поколінь;
- інтерес до здобутків зарубіжних письменників, які зробили вагомий внесок у висвітлення екологічних проблем, у формування та поширення ідей сталого розвитку суспільства.

7) **Інформаційно-комунікаційна компетентність**

Уміння:

- використовувати різні види сприймання художніх текстів та медіатекстів для пізнання та естетичного задоволення;
- діяти за алгоритмом при складанні плану для розв'язання комунікативних завдань;
- комунікувати грамотно і безпечно в інформаційному просторі;

- розрізняти емоції інших осіб у контексті діалогу із художнім твором і в комунікативних ситуаціях;
- розпізнавати маніпулятивні технології та протистояти їм;
- застосовувати сучасні цифрові технології для збагачення читацького досвіду та розширення кола читання художньої літератури різних країн і народів (класичної та сучасної).

Ставлення:

- задоволення пізнавального (зокрема читацького) інтересу в інформаційному середовищі;
- прагнення етично й естетично взаємодіяти у віртуальному просторі;
- готовність дотримуватись авторських прав та мережевого етикету;
- прагнення особистого розвитку як компетентного мовця і читача за допомогою цифрових технологій.

8) **Навчання впродовж життя**

Уміння:

- визначати власні читацькі та комунікативні потреби, цілі та способи їх досягнення;
- використовувати ефективні навчальні стратегії для вивчення державної та іноземних мов, зокрема із використанням потенціалу творів зарубіжної літератури (класичних і сучасних) в оригіналах і українських перекладах;
- постійно збагачувати власний словниковий запас, зокрема із використанням творів зарубіжних письменників в українських перекладах;
- регулярно читати твори зарубіжної літератури (класичні й сучасні), розрізняти їх за рівнем художньої вартості, визначати їх емоційноціннісний потенціал та естетичну довершеність;
- орієнтуватися у світі класичної та сучасної літератури;
- користуватися різними видами бібліотек та орієнтуватися в бібліотечних ресурсах.

Ставлення:

- прагнення удосконалювати читацькі вміння та навички, власне мовлення впродовж життя, розвивати естетичну і мовну інтуїцію;
- руйнування власних комунікативних бар'єрів;
- розуміння ролі читання, зокрема художніх творів зарубіжної літератури, для гармонійного розвитку й самовдосконалення;
- прагнення до збагачення читацького й мовленнєвого досвіду за рахунок долучення до здобутків художньої літератури різних країн і народів.

9) **Громадянські та соціальні компетентності**

Громадянські компетентності

Уміння:

- аргументовано і грамотно висловлювати власну громадянську позицію;
- використовувати комунікативні навички та багатомовність для ведення міжкультурного діалогу;
- уникати дискримінування інших осіб у своїх висловлюваннях і діях;

- критично оцінювати інформацію з різних джерел, формувати та обстоювати особистісні ціннісні орієнтири, спираючись на цінності українського народу та міжнародний досвід, зокрема культурні здобутки світу;
- виявляти у творах художньої літератури громадянські ідеї, теми, мотиви, образи, актуальні для України, а також для різних країн і народів.

Ставлення:

- любов до України, шанобливе ставлення до її історії, культури, державних символів;
- сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у художніх текстах зарубіжних авторів;
- повага і толерантне ставлення до різних народів і культур;
- відкритість до культурного різноманіття шляхом читання творів зарубіжної літератури, вивчення мови/мов та здійснення міжкультурної комунікації;
- повага до права та законодавства щодо забезпечення функціонування української мови як державної;
- утвердження права на власну думку.

Соціальні компетентності

Уміння:

- виявляти у творах зарубіжної літератури (класичних і сучасних) соціально важливий зміст, застереження й прогнозування суспільства щодо згубних тенденцій;
- розкривати значення творів зарубіжної літератури для окремої країни/нації/народу, світової цивілізації, українського суспільства;
- використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі;
- враховувати особистісні та культурні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб;
- враховувати вплив слова на психічне здоров'я людини, відповідально використовувати мовні виражальні засоби;
- застосовувати комунікативні стратегії для протистояння деструктивним та маніпулятивним впливам, що є загрозою здоров'ю;
- конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах, реалізуючи принципи свободи особистості.

Ставлення

- готовність до налагодження контактів з іншими особами з використанням різноманіття мовних засобів та потенціалу художньої літератури (зокрема зарубіжної);
- прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших країн засобами мови й художньої літератури (зокрема зарубіжної);
- формування активної суспільної позиції, патріотизму, відповідальності за долю України, людей, власні вчинки;
- усвідомлення взаємозалежностей.

10) Культурна компетентність

Уміння:

- використовувати мову і потенціал художньої літератури світу для духовного, культурного й національного самовираження;
- читати, аналізувати, інтерпретувати художні тексти зарубіжних авторів;
- сприймати та осмислювати цінності, актуалізовані в художніх творах зарубіжних письменників та медіатекстах;
- використовувати досвід взаємодії з творами художньої літератури та мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду та збагачення культурного і життєвого досвіду;
- створювати тексти/медіатексти з метою вираження власних ідей, почуттів, досвіду та використанням відповідних художніх творів, мовленнєвих засобів;
- орієнтуватися у світі класичної й сучасної літератури різних епох, країн і народів;
- добирати твори художньої літератури для читання, щоб одержати насолоду і користь від прочитаного;
- сприймати й інтерпретувати літературні твори в контексті розвитку національної та світової культури;
- розглядати художні твори в контексті розвитку культури;
- розвивати власну читацьку культуру і творчі здібності.

Ставлення:

- потреба в читанні творів художньої літератури (зокрема зарубіжної) для самопізнання й пізнання світу через мистецтво слова, задоволення та рефлексії над прочитаним;
- цінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань людства;
- відкритість до міжкультурної комунікації;
- зацікавленість світовими культурними здобутками;
- усвідомлення значення художньої літератури як важливої складової культури людства, її ролі в духовному поступі українського народу і розвитку світової цивілізації;
- готовність сприймати художній твір як структуру, відкриту до читацьких інтерпретацій

11) **Підприємливість та фінансова грамотність**

Уміння:

- ініціювати усну, письмову та онлайн-взаємодію для розвитку ідеї та її реалізації;
- презентувати власні ідеї та ініціативи зрозуміло, грамотно з використанням доцільних виражальних засобів;
- використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій і рішень;
- спиратися на етичний потенціал художньої літератури в процесі реалізації життєвих задач, підприємницьких рішень;
- описувати власні вміння та компетентності стосовно варіантів кар'єри, особистого розвитку та соціальних ініціатив;

- пояснювати заощадження, інвестування, запозичення тощо у соціальному та морально-етичному контексті, зокрема на прикладі літературних творів зарубіжних авторів;
- зіставляти фінансовий зиск та морально-етичні ризики, якщо вони виникають (зокрема на прикладі творів художньої літератури).

Ставлення:

- готовність брати на себе відповідальність за себе та інших осіб;
- відповідальне ставлення до мовленнєвого вчинку;
- розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації, зокрема у професійній кар'єрі та діловому середовищі;
- усвідомлення важливості володіння державною мовою та спілкування іноземними мовами для забезпечення добробуту і фінансового успіху;
- готовність обстоювати важливість збільшення доходу, ощадливості та раціонального використання коштів із дотриманням морально-етичних норм.

Список творів для додаткового читання

Для уроків позакласного читання та уроків із резервного часу (за вибором учителя) 5 клас

1. Андерсен Г.К. «Непохитний олов'яний солдатик», «Гидке каченя», «Дикі лебеді», «Соловей» (1 за вибором)
2. Арабські казки. «Про Аладдіна і чарівну лампу», «Розповідь про царя Шахріяра» (1-2 за вибором)
3. Баррі Дж. М. «Пітер Пен», «Пітер Пен і Венді» (1 за вибором)
4. Бернетт Ф. Е. «Таємничий сад», «Маленький лорд Фаунтлерой», «Маленька принцеса» (1-2 за вибором)
5. Гауф В. «Маленький Мук», «Каліф-лелека» (1-2 за вибором)
6. Казки народів світу (2-3 за вибором)
7. Кестнер Е. «Еміль та детективи», «Крихта та Антон» (1 за вибором)
8. Керролл Л. «Аліса в Задзеркаллі»
9. Кіплінг Р. Дж. «Рікі-Тікі-Таві»
10. Коллоді К. «Піноккіо»
11. Корчак Я. «Король Матіуш Перший»
12. Крюс Дж. «Флорентіна»
13. Лагерлеф С. «Дивовижна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусаками Швецією», «Свята ніч» (1 за вибором)
14. Маршак С. Я. «Дванадцять місяців»
15. Мілн А. «Вінні-Пух та всі-всі-всі»
16. Перро Ш. «Попелюшка», «Кіт у чоботях» або ін. (1-2 за вибором)
17. Распе Р.Е. «Пригоди барона Мюнхгаузена» («За волосся», «Перша подорож на Місяць» або ін. – 1-2 за вибором)
18. Родарі Дж. «Пригоди Цибуліно», «Пригоди Джельсоміно в Країні брехунів», «Казки по телефону» (1 за вибором)
19. Сетон-Томпсон Е. «Снап», «Доміно», «Ведмежа Джонні», «Мустанг-іноходець» (1-2 за вибором)
20. Треверс П.Л. «Мері Поппінс»
21. Уайльд О. «Щасливий принц»
22. Чапек К. «З погляду кішки» Із сучасної літератури
23. Ауер М. Цикл «Школа чарівних тварин» (1-2 за вибором)
24. Бессон Л. «Артур і мініпути»
25. Геммель Ш. «Марвін. Книга Вогню і Дружби»
26. Вайт Е. Б. «Павутинка Шарлотти»
27. Дал Р. «Чарлі і великий скляний ліфт»
28. Зальтен Ф. «Бембі»
29. Екгольм Я. У. «Людвігові хитрому – ура! ура! ура!»
30. Ліндгрєн А. «Малюк і Карлсон»
31. Льюїс К.С. «Хроніки Нарнії» («Лев, Чаклунка і Платтяна шафа»)

32. Маар П. «Пан Белло і блакитне диво», «Що не день, то субота», «Китобус, або Нові цятки для Суботика» (1-2 за вибором)
33. Нанетті А. «Мій дідусь був черешнею»
34. Ролінг Дж. «Гаррі Поттер і філософський камінь»
35. Стронг Дж. «Кімнатні пірати», «Розшукується ракета на чотирьох лапах», «Гармидер у школі», «Канікули з близнятами» (1-2 за вибором)

Електронні ресурси зарубіжної літератури для учнів

Центральна бібліотека України для дітей <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=68>

Адреси бібліотек України для дітей

<https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=40>

Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади

<https://www.ae-lib.org.ua/>

КЛЮЧ («Краща література юним читачам»)

<https://chl.kiev.ua/key>

Львівська обласна бібліотека для юнацтва імені Романа Іваничука

<http://bibliotekanarynku.com/>

Національна бібліотека України для дітей

<https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=3834>

Полтавська обласна бібліотека для дітей імені Панаса Мирного

<http://odb.poltava.ua/> Фанфіки українською <http://fanfikyua.blogspot.com/>

Централізована система бібліотек для дітей м. Дніпро

<http://www.childlib.dp.ua/>

Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла

Коцюбинського (культурно-просвітницький блок)

<http://surl.li/qqbi>

Електронна бібліотека «Librarius»

<https://librarius.pro/>

Електронна бібліотека «Чтиво»

<https://chtyvo.org.ua/>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
2. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів № 898 від 30 вересня 2020 р. // Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartivpovnoyi-zagalnoi-serednoyi-osviti-i300920-898?fbclid=IwAR32j9maQIQornNCoHsCZuMCF1vkxqivngaf5WkUHJFhwUA25XHVKKGxdg>
3. Державний стандарт початкової освіти. Постанова Кабінету Міністрів № 87 від 21.02.2018 // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
4. Державний стандарт початкової освіти зі змінами. Постанова Кабінету Міністрів № 688 від 24.07.2019 // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
5. Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/03/25/metod.pdf>
6. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyiosvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasi-v-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
7. Шиян Р., Ляшенко О., Фіцайло С., Дубовик О., Гайдамака О. Усе про модельні навчальні програми для розробників і шкіл // Режим доступу: <https://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-use-pro-modelninaavchalni-programy-dlya-rozrobnykiv-i-shkil/>
8. Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В. Г., Тихоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Zar.lit.5-9-kl/Zar.lit.5-6-kl.Nikolenko.ta.in.14.07.pdf>